Naar een nieuwe psalmberijming?

Een woord van dank aan het slot.

Aan het slot van de zoo ernstige en rustige beschouwing van Prof. Schilder moge mij nog op dezelfde plaats, waar hij mij het eerst het woord verleende, gelegenheid gegeven worden om mijne bijzondere dankbaarheid uit te spreken voor de aandacht, die hij aan mijn werk heeft gewijd, en voor de royale wijze, waarop ik in zijn blad eenige toelichtingen mocht geven.

Zeer erkentelijk ben ik ook voor het feit, dat hij juist den Heer Jan Zwart verzocht, over de muzikale zijde van dit werk te handelen. Ieder weet toch, dat de gedachten van den Heer Jan Zwart in een geheel andere richting gaan. Vele ouderen zullen dezelfde bezwaren hebben, en helaas niet voldoende geschoold zijn, om ze behoorlijk onder woorden te brengen. Zij hebben in den bekwamen organist een rechtschapen woordvoerder. Het zal ook aan de allereenvoudigsten duidelijk zijn, dat ik in kerkelijk Nederland het onderhavige werk niet ter perse had mogen leggen zonder het oordeel van Jan Zwart te kennen. Ik heb hem daarom reeds een achttal jaren geleden te Zaandam bezocht, en hij heeft over de Psalmmelodieën te mijnen huize geconfereerd met Cesar Hinderdael, aan wien ik voor de uitgave van het geestelijke lied zooveel verschuldigd ben. Ik gevoel mij met den Heer Jan Zwart bepaald op een voet van vriendschap, en wil dat gaarne openlijk uitspreken. Het is ook hèm om de z a a k te doen. En hij ziet ernstige gevaren. Hij kan zich beroemen op een jarenlange praktijk van organist. Op dat gebied heeft hij zijn sporen verdiend. Maar bescheidenlijk merk ik op, dat ik zelf 25 jaren liturg ben. Dat is ook iets. Op grond van mijne persoonlijke ervaringen en van al hetgeen ik van anderen weet, veroorloof ik mij het recht, ten aanzien van het Psalmgezang van den Heer Jan Zwart te verschillen. Wanneer zijn artikelenreeks, die, naar den opzet gerekend, wel tot Paschen vervolgd zal worden, voltooid is, zal de geharmoniseerde uitgave der Psalmen reeds lang verschenen zijn. In de „Bijlage" zal ieder kunnen lezen, hoe goed ik indertijd het standpunt van Jan Zwart begrepen heb. De uitgave van de eenstemmige en van de vierstemmige Psalmbewerkingen op de o o r s p r o n k e l i j k e melodieën is van zijn standpunt de weerlegging. De blijmoedigheid, waarmede velen met Paschen de Psalmen reeds zullen zingen, in huis en in bijeenkomsten, en het welbehagen, waarmede men twee of driemaal per week reeds luistert naar de oude Psalmwijzen bij de morgenwijdingen van de A.V.R.O., illustreeren de j u i s t h e i d van mijn standpunt, dat alleen een volkomen breken met de sleur en een eerbiedig luisteren naar de normen uit een tijd, waarin het geloof krachtig was, het Psalmgezang in Protestantsch Nederland nog redden kan. Alle halfheid is hier uit den booze. Maar aangezien ieder mensch weloverdacht zijn weg moet gaan, is het een goede en bovenal voor mij zelf zeer welkome gedachte geweest, aan het geslacht, dat welhaast zal zijn weggestorven, nog eens zulk een bekwamen woordvoerder te geven. Het zal niet noodig zijn, later de artikelen van den Heer Jan Zwart te beantwoorden, daar mijne „Bijlage", d.d. Pinksteren 1936, voldoende toont, dat ik mij van de opvattingen van den Heer Zwart ter dege rekenschap heb gegeven.

Ik herhaal mijn oprechten dank aan den hoofdredacteur, en wanneer ik nog eens in Kampen over mijn werk mocht komen spreken, zullen Prof. Schilder en ik zonder twijfel met enthousiasme samen de nieuwe Psalmen zingen. Wij lezen in den Bijbel zoo vaak van „het nieuwe lied". Zouden de menschen hunne saamhoorigheid als Christenen niet sterker gaan beleven, wanneer zij eens begonnen met elkander te z i n g e n? De tijd zij niet ver meer, dat velen, die uit elkander gingen en meenden, elkander wel te kunnen missen, elkaar gaan weervinden door het lied van geloof en aanbidding.

H. HASPER.

UIT DE SCHRIFT

Grootelijks begeerd.

„Ik heb grootelijks begeerd, dit Pascha met ulieden te eten eer dat Ik lijde".

Luc. 22:15.

De dag van het Feest is aangebroken.

Op den middag heeft de Heere Petrus en Johannes uitgezonden om alles in gereedheid te brengen, en nu is de tijd voor het vieren van het Feest gekomen, zoo tegen den avond, en de Heere begeeft Zich met Zijn twaalf Apostelen naar de opperzaal.

Het is het laatste Pascha.

Ditmaal was het wel heel bijzonder.

De Heere deed nu dingen, en sprak woorden, die bij vorige vieringen niet waren voorgekomen.

In de eerste plaats al de voetwassching.

En dan, wanneer die eindelijk is afgeloopen, en ze rond den Paaschdisch hebben plaats genomen, legt de Heere een opmerkelijke verklaring af. Want dan spreekt Hij er van, dat Hij grootelijks heeft begeerd dit Pascha met hen te eten eer Hij lijdt.

Heel opmerkelijk.

Zoo een persoonlijk woord over zijn „zielstoestand", zou men zeggen, zoo maar midden op het officieële Feest, en terwijl de Heere vlak voor het lijden staat, en daar alle aandacht bij heeft.

Wat wil Hij daarmee nu eigenlijk zeggen?

Is het misschien Zijn bedoeling, Zich een oogenblik uit dat zich aan Hem opdringende lijden los te maken en zoo er even niet aan te denken? Wil Hij Zich — al is het dan ook maar voor een wijle — losrukken uit dat Middelaarswerk om nog een uur rustig met de Zijnen te kunnen doorbrengen?

Zoo denken we misschien gauw, wij, die geneigd zijn, om den Heere, Die Zijne broederen in alles gelijk werd, te meten naar onze maat. Of, zoo we zoover al niet gaan, dan staat bij dat woord toch voor onze aandacht iets, dat daarmee verwant is: De Heere is er Zich van bewust, dat dit Pascha het laatste is, dat Hij met Zijne jongeren zal houden, en dat dadelijk daarop de scheiding komt; nu heeft Hij er toch nog behoefte aan om een oogenblik met hen alleen te zijn en samen het Feest te vieren, dat Hij elk jaar met hen hield.

Ook zoo genomen bevinden we ons echter in dezelfde lijn als bij het zooeven genoemde, en stellen we den m e n s c h Jezus met Zijn menschelijk gevoel en aandoeningen op den voorgrond, en letten er niet op, dat Hij in alles en voor alles de M i d d e l a a r is, Die Zijn werk doet; en we moeten niet denken, dat Hij in Zijn aardsche leven ook maar één moment heeft gehad, dat Hij die Middelaarstaak heeft afgelegd om Zich ook eens met andere dingen bezig te houden.

* * *

Christus spreekt van een begeerte, die Hij had.

Die moet dus ook worden ingeschakeld in Zijn ambtelijk werk, want die behoort daar bij; we mogen den band aan het Ambt des Heeren daarbij niet wat losser trachten te maken, en nog veel minder dat Ambt voor een poosje — hoe kort ook — uitschakelen.

Hij heeft een Ambt ontvangen, en is CHRISTUS, de Gezalfde, en is als zoodanig ook steeds bezig om het werk, waartoe Hij gezalfd is, uit te voeren.

Dat sta voor ons besef dus hier ook in het middenpunt, omdat het dat voor den Heere ook heeft gedaan.

Het Ambt komt eerst.

En alles is bij Hem daaraan ondergeschikt en staat in dienst daarvan.

Dat is Christus' orde, die we nimmer, en vooral nu niet mogen omkeeren, nu Hij bijna aan het meest gewichtige deel van Zijn werk is gekomen. Nu gaat het ook naar die orde, en nu vooral, nu Hij verklaart, dat Hij grootelijks heeft begeerd, dit Pascha met hen te eten vóór Zijn lijden.

Wij willen wel eens „persoonlijke" dingen naar voren brengen; „zielstoestanden", ook van Jezus, en Hem zoo even uit het lijden uithalen, opdat Hij Zich een oogenblik met andere dingen bezig houde, een wijle uit die omcirkeling los kome, die zich al nauwer om Hem heen windt.

Maar wie zoo denkt — en menschelijke gedachten gaan zoo licht dien kant uit — houde toch allereerst in het oog, dat de omstandigheden daartoe al wel heel ongeschikt waren. Niets was daartoe minder geschikt dan juist het Paaschfeest, zooals het door Israël werd gevierd.

Dat zou Christus' gedachten afleiden en bij iets anders brengen?

Dan moest het anders wezen!

Want dat stond zoo nauw met Zijn lijden in verband, dat het niet anders kon, of Hij werd daardoor er nog met meer nadruk op gewezen.

Of was soms niet het Paaschlam voor Hem de heenwijzing daarheen, dat Hij als het Lam Gods gekomen was om de zonde der wereld weg te nemen? Werd Hem daardoor niet als voor oogen geteekend Zijn eigen werk, waarvoor Hij was gekomen?

Daarom is dit Pascha voor Hem veeleer een middel, waardoor Hem op het allerlaatste oogenblik helder en duidelijk wordt voorgesteld de lijdenstaak, die vlak voor Hem ligt, zoodat Hij met meer bewustheid en sterker toegerust dien lijdensbeker kan opnemen.

I n d i e n we spreken willen van een persoonlijk element in die begeerte, dan heeft dat in elk geval toch een ambtelijk-persoonlijk karakter, en is het de begeerte om Zijn werk nog afgebeeld te zien de laatste maal, dat zulks nog mogelijk zal zijn door middel van het Oud-Testamentische Feest.

* * *

Maar we moeten nog verder.

Want de Heere betrekt ook de discipelen er in, doordat Hij verklaart, dat Hij heeft begeerd, dit Pascha „met hen" te eten.

Twee dingen treffen ons daarin:

Dat Hij zegt: „Met ulieden", en: „D i t Pascha".

Doordat Hij Zijne jongeren er in betrekt, blijkt, dat Hij hun daarmee iets heeft te zeggen of te geven, en die begeerte van Hem dus op hen betrekking heeft. Hij begeert ook voor hen iets te doen als Gezalfde Profeet, Priester en Koning.

Hij héeft dat ook gedaan.

Want Hij heeft het Pascha omgezet in het Avondmaal.

Hij gaat hun hier als Profeet verklaren, dat van nu aan het Pascha een anderen vorm en inhoud krijgt, zoodat het niet meer zal worden gevierd naar den Oud-testamentischen ritus.

O zeker, er zal ook na dezen dag nog vele jaren en eeuwen zelfs op den veertienden van de maand Adar door het volk der Joden een feest worden gevierd, dat men Pascha noemt en ook precies naar het Mozaisch voorschrift wordt gehouden; maar beteekenis zal het niet meer hebben.

D i t is het laatste.

D i t Pascha.

Want de Heere zal als Hoogepriester der Zijnen zoo meteen het werk doen, dat de vervulling is van het Pascha van Mozes, en dat zou overbodig maken; het is het werk, op grond waarvan die verandering ook plaats kan vinden.

En Hij is ook de Koning, Die Zelf die verandering ten uitvoer legt, en de schikkingen treft, die met het oog daarop moeten worden genomen, en zoo het Avondmaal instelt.

* * *

Dat begeerde Hij grootelijks.

Hij wilde voor hen het Pascha tot Avondmaal maken.

Was dat dan zoo van beteekenis voor hen?

Inderdaad!

Want tot nu toe werd jaarlijks het Paaschlam geslacht, dat heenwees naar de toekomst, en aanduidde, dat er een leven gegeven moest worden voor de verlossing van het volk Gods. Maar die eindelooze herhaling jaar op jaar wees ook aan, dat met dit Paaschlam het eigenlijke leven daarvoor nog niet gegeven was; dat het nog komen moest.

Ook waren de aanduidingen ten slotte maar heel vaag, onbepaald.

Hun zaligheid was er wel zeker om, maar voor hun geloof hadden ze toch maar zeer onbelijnde aanduidingen.

Dat wordt nu anders.

De Heere neemt brood en wijn, en wijst er op, dat ze teekenen zijn van Zijn lichaam en bloed, dat gebroken en vergoten wordt voor hunne zonden. En die teekenen spreken een andere taal, dan die van het Oude Testament! Die zeiden niet meer, dan dit: Er komt een Verlosser!; maar nu zullen zij (en zal heel de Kerk met hen!) in die teekenen steeds voor oogen hebben staan, wat de Heere als Zaligmaker den volgenden dag zou uitspreken op Golgotha: „Het is volbracht!"

En steeds weer, zoo dikwijls het brood gebroken en de wijn vergoten wordt, hebben ze een herinnering, onveranderlijk, aan wat eenmaal is geschied en nimmer weer ongedaan kan worden gemaakt: Het is volbracht!

* * *

Ik heb grootelijks begeerd.

Zoo sprak de Heere.

En er was reden toe!

Maar is er omgekeerd, nu Hij dat aan Zijne Kerk heeft geschonken, ook geen reden voor ons, zoo dikwijls die teekenen gereed staan, als een echo op Zijne woorden te zeggen: „Ik heb grootelijks begeerd!"?

VAN RAALTE.

KERKELIJK LEVEN

Prof. Hepp over de ziel. (V.)

We zouden thans iets zeggen over het Schriftbewijs van Prof. Hepp. Nogmaals leg ik daarbij den nadruk op wat voor mij de hoofdzaak is. Hoofdzaak is niet, of de meeningen, die thans in geding gebracht zijn, juist zijn. Het is alleen, of Prof. Hepp het recht heeft, zijn collega's te bestrijden, en hen beschuldigen van zeer ernstige afwijking van Schrift en Belijdenis. Of het alarm slaan noodig is geweest. En of het verwijt van „exegetische gelijkschakeling" verdiend is.

Nu is één van de eerste kwesties, die hier ter sprake komen, wat men te denken heeft van de uitdrukking „levende ziel", gelijk die in Genesis gebruikt wordt in het verhaal van de schepping van den mensch. Voor mij is de vraag op 't oogenblik deze: hebben de door Prof. Hepp aangeklaagden inderdaad zóó ver zich verwijderd van wat anderen leeren? We zullen daartoe enkele citaten laten spreken.

Om te beginnen willen we letten op wat Prof. Dr A. Noordtzij schreef in de Korte Verklaring (uitgave J. H. Kok, bewerkt door gereformeerde theologen), ter verklaring van Ezechiël 8:1—18, speciaal vs. 3: er is, zoo lezen we daar, een „geest", die den profeet „opheft tusschen aarde en hemel". Die „geest" is volgens Prof. Noordtzij „een van God zelf uitgaande levenskracht". Deze kracht „brengt hem naar Jeruzalem". In levenden lijve? vraagt Prof. Noordtzij. „Neen", antwoordt hij, „d a t zegt de profeet niet". Ezechiëls geest ijlt door de ruimte, en ziet en hoort elders. En nu komt de passage, waar ik op wijzen wil:

Dus: Ezechiëls ziel heeft het lichaam verlaten? Zoo zegt de profeet het ook niet, omdat hij nu een-